

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

BRNO 1975

ténské, mladší doby hradištní a ze středověku. /2/ Sídliště z 11. - 13. století s podobným keramickým materiálem bylo zjištěno i v trati "U Kazůbkova mostka" západně od Lanžhota. /3/ S nově zjištěnou lokalitou na pravém břehu Stupavy patrně souvisí řadové pohřebiště "na Stráži", které je v její bezprostřední blízkosti. /4/ Ukazuje se, že v okolí Lanžhota je dosti silná koncentrace jak středověkého, tak i mladohradištního osídlení. V písemných pramenech však tato sídliště doložena nejsou. Lanžhot se poprvé připomíná až k roku 1384. /5/

P o z n á m k y :

- 1 Nálezy J. Gajdy i nálezy získané při povrchovém průzkumu 21. V. 1974 budou uloženy v Regionálním muzeu Mikulov.
- 2 J. Unger, Pomoc dobrovolných spolupracovníků archeologickému oddělení Regionálního muzea v Mikulově v letech 1967 - 1973. In : V. seminář pro zájemce o archeologii. Pomoc dobrovolných spolupracovníků archeologickému oddělení Regionálního muzea v Mikulově, Mikulov 1974, 8.
- 3 J. Unger, Keramické nálezy z mladohradištní osady u Lanžhota, Jižní Morava 8, 1972, 151 - 153.
- 4 V. Šikulová, Moravská pohřebiště z mladší doby hradištní, Pravěk východní Moravy I, 1958, 154.
- 5 L. Hosák - R. Šrámek, Místní jména na Moravě a ve Slezsku I /A-L/, Praha 1970, 489.

Jungburgwallzeitliche und mittelalterliche Funde bei Lanžhot /Bez. Břeclav/. Bei Feldarbeiten am nördlichen Rand von Lanžhot fand man eine jungburgwallzeitliche Flasche, Bruchstücke eines jungburgwallzeitlichen Vorratsgefäßes, von Mahlsteinen und weitere Fragmente jungburgwallzeitlicher sowie mittelalterlicher Keramik. Bei einer Terrainbegehung am Orte der Funde stellte man fest, dass die Lage bereits in der Latènezeit und besonders in der jüngeren Burgwallzeit und im Mittelalter besiedelt war. Die jungburgwallzeitliche und mittelalterliche Keramik von dieser Siedlung kann man vorläufig in den Zeitabschnitt des 11. - 14. Jahrhunderts datieren.

SLOVANSKÁ OSADA V LIPNÍKU a PODHŮŘE

/ okr. Přerov /

Jiří P a v e l č í k, AÚ ČSAV Brno

Při terénním průzkumu v Lipníku - osada Podhůra-Záluží se podařilo zjistit v zahradě domu č. p. 1070 slovanskou osadu a získat z ní vzorky materiálu.

Slawische Niederlassung in Lipník - Podhůra /Bez. Přerov/. Bei einer Terrainbegehung in Lipník - Ansiedlung Podhůra-Záluží gelang es eine Niederlassung aus der Burgwallzeit zu entdecken.

POHŘBY VE SLOVANSKÝCH MOHYLÁCH V UHERČICÍCH

/ okr. Znojmo /

Milan S t l o u k a l, Národní muzeum, Praha

V Přehledu výzkumů 1971 je uveřejněna zpráva B. Novotného o předběžném výzkumu slovanského mohylníku v Uherčicích, při němž byly prozkoumány mohyly č. 7, 8, 14 a 18. Mohyly č. 14 a 18 jsou z archeologického hlediska zajímavější, ale nebyly v nich nalezeny žádné lidské pozůstatky; u mohyly č. 14 B. Novotný dokonce uvažuje možnost, že šlo pouze o symbolický hrob. Kostry z mohyl č. 7 a 8 jsou velmi silně porušeny, takže se omezíme jen na stručnou registraci určení.

Pohřeb č. 7 - zachovala se porušená kalva a dolní čelist zlomky postkranialního skeletu. Lebeční švy jsou na lamina interna lebečních kostí již zcela obliterované, na zevní desce ve stavu pokročilého srústu, mozkovna má ploše klenuté čelo s výraznými nadočnicovými oblouky a glabellou 3. stupně, horní okraj oční je tlustý, týl je klenutý a protuberantia occipitalis externa 3. stupně. V zachované dolní čelisti jsou silně abradované trvalé zuby, čtyři alveoly jsou zhojeny po intravitálních ztrátách.

Mohly být zjištěny tyto míry a indexy :

největší délka lebky /1/	190 - dlouhá
délka base lebky /5/	108
šířka lebky /8/	130 - velmi úzká
nejmenší šířka čela /9/	94

největší šířka čela /10/	118
biasterická šířka /12/	105
výška lebky -ba-a /17/	151 - vysoká
obvod lebky /23/	517
podélný oblouk /25/	377
čelní oblouk /26/	126
temenní oblouk /27/	128
týlní oblouk /28/	122
čelní tětíva /29/	112
temenní tětíva /30/	113
týlní tětíva /31/	101
bigoniální šířka /66/	101
výška brady /69/	33
délkošířkový index /1 1/	68,4 - hyperdolichokran
délkovýškový index /1 2/	74,2 - ortokran
šířkovýškový index /1 3/	108,5 - akrokran
transversálně frontoparietální index /1 13/	72,3 - eurymetop
frontomandibulární index /Škerlj/	107,5 - eurymandibular

Postkraniaální index je zachován ve zlomcích. Na 1. krčním obratli je vytvořeno levostranné foramen arcuale.

Závěr : kostra nedospělého člověka, zemřelého ve věku 12 - 14 let.

Bestattungen in slawischen Hügelgräbern in Uherčice / Bez. Znojmo/. Von 4 Hügelgräbern, die B. Novotný im Jahre 1971 untersuchte, enthielten zwei keine Bruchstücke von Menschenskeletten. In Hügelgrab Nr. 7 lag die Bestattung eines Mannes, der im Alter von 40-50 Jahren verstorben war, in Hügelgrab Nr. 8 das Skelett eines nicht erwachsenen Menschen, im Alter von 12 - 14 Jahren verstorben. Beide Skelette waren sehr schlecht erhalten.

Z Á C H R A N N Ý V Ý Z K U M S T Ř E D O V Ě K Ě H O D V O R C E A C H A T U Š A K V I C

/ o. Břeclav/

Boris Novotný, AÚ ČSAV Brno

/ Tab. 40 - 45/

Na základě oznámení Jana Týma ze Šakvic prováděl referent ve dnech 28. III. až 31. V. 1974 záchranný výzkum na pozemku JZD Šakvice a v katastru obce Strachotín. Díky porozumění předsedy JZD v trati "Hrůdky" u paty inundačního území a v blízkosti soutoku obou zavlažovacích kanálů byl ponechán k výzkumu na léta neobdělávané louce úsek mírného návrší /výšková kóta 165,9 mapy 1 : 25.000/, které bylo bezprostředně ohroženo hlubokou orbou pro přípravu setby kukuřice.

Po sejmutí humusové, 20 až 30 cm mocné vrstvy na ploše 10 x 15 m² se objevila skoro souvislá vrstva do červena a žlutočervena vypálených velkých kusů mazanice, někdy oboustranně lícovaných, jindy opět s otisky kúlů a travin /ostřice/. Tato vrstva sahala do hloubky 50 až 60 cm pod povrchem a zde se místy ukazovala úprava ze slinité hlíny. Na této úrovni jsme přibližně ve středu pod destrukcí našli opálené kosti hřiběte, kterému chyběla lebka a některé kosti. V místech hlavy leželo železné udidlo. V této hloubce se porůznu po celé ploše vyskytovaly výrobky ze železa, jako jedna ostruha, kování, velké čtyřhranné zahrocené tyče, hřeby, srpy, množství zlomků z nádob i přepálených, hromádky spálených obiliek atp.

S příchodem deštivého počasí, když vlhkost prosákla podloží, se nám konečně vyrýsoval půdorys objektu. Byl to pravidelný čtverec o rozměrech 720 x 720 cm, orientovaný od severozápadu k jihovýchodu. V jeho rozích, v hloubce 70 cm pod nynějším povrchem ležely velké ploché vápencové balvany, které tvořily čtyři podložky pro nárožní sloupy nesoucí střechu. Jeden z placáčů /západní nároží/ ležel ponořen v kruhové nádrže na vodu o průměru 180 cm a hloubce 130 cm. Nadložní vrstva nad dvěma rohovými kameny prozradila technologii stavby. Nad základovými kameny byla slínová kruhová vrstva o průměru 60 cm. Ve středu nad plochým kamenem se vyskytovaly zlomky do červena vypálené mazanice ve tvaru čtverce o rozměrech 40 x 40 cm. Okraje čtverce lemovalo 2 cm široké spálené dřevo. Nosné sloupy stavby tedy tvořily buď mocné do čtverce otesané rohové sloupy, spočívající na plochých balvanech /aby se neprobořily do zamokřovaného podloží/, anebo to byla prkna sestavená do tvaru čtverce, vyplněná mazaníc a rovněž se opírající o placáče. Při požáru, který budovu zničil, sloupy anebo prkna shořela a mazanice, vypálená do červena, se rozpadla.

Při čištění podloží se opět díky vlhkosti vyrýsovaly základy stěn stavení, které tvořily v určitých nepravidelných vzdálenostech od sebe umístěné kúly s průměrem 10 až 15 cm. Kúly a prostory mezi nimi byly omazány silnou vrstvou mazanice, která tak tvořila stěny stavení. Tuto techniku dokládají jak oboustranně lícované kusy do červena vypálené mazanice, tak její zlomky s otisky kuláčů a travin. Neúplné řady kúlůvých jamek uprostřed půdorysu stavby nasvědčují tomu, že budova byla ještě uvnitř členěna na menší prostory.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1974

Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík

Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový

Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská

Na titulním listě : stříbrná spona z doby stěhování národů ze Šakvic

Tisk : Geografický ústav ČSAV v Brně

Evidenční číslo : ÚVTEI-73332

Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné